

Markus Johansson och Jakob Lewander

Mellan tvivel och entusiasm

30 år av svensk EU-opinion

En positiv inställning till medlemskapet men osäkerhet kring fördjupat samarbete. Så summeras årets analys av svensk EU-opinion, och samma beskrivning skulle kunna användas för svenskarnas inställning under de 30 år som Sverige varit medlem i unionen. Analysen visar att senare års uppgång i stödet för EU-medlemskapet består. Och kanske anas nytt liv i eurofrågan.

Innehåll

1. Inledning	3
2. Åsikt om EU-medlemskapet	3
3. Partisympatier – Tidöpartierna	5
4. Partisympatier – Oppositionen	6
5. Åsikter om EU-medlemskapet enligt ideologisk tillhörighet	7
6. Åsikter om EU-medlemskapet i olika samhällsgrupper	8
7. Åsikter om euron	9
8. Åsikter om euron – partipolitiska sympatier	10
9. Åsikter om euron – ideologisk position	12
10. Åsikter om euron – samhällsgrupper	13
11. Europeisk integration	14
12. Konsekvensbedömningar	16
13. Slutsatser – 2025 blir ett utmanande år för svensk EU-opinion	18

Sammanfattning

I ett samarbete mellan Sieps och SOM-institutet genomförs varje år en undersökning av svenskarnas stöd för och attityder till EU.

2024 års undersökning gjordes under en tumultartad tid för EU-samarbetet men också för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Efter en lång och besvärlig process blev Sverige medlem i Nato i mars, vilket avslutade svensk alliansfrihet. Valet till Europaparlamentet i maj innebar framgångar för det svenska vänsterblocket, samtidigt som parlamentet blev mer splittrat, med en tydlig ökning för den EU-kritiska högern. En ny EU-kommission presenterades under hösten. Ukrainas krigsinsats mot den fullskaliga ryska invasionen stod inför svåra prövningar, och USA:s stundande presidentval varslade om en svår framtid för transatlantiska relationer.

Mot denna bakgrund är stödet för EU-medlemskapet fortsatt högt i Sverige: det ligger kvar på samma höga nivå som året innan (62 procent) och motståndet är fortsatt lågt (13 procent). I ett längre perspektiv är stödet för EU idag även jämnare fördelat bland Sveriges olika samhällsgrupper. Inställningen till euron har också blivit alltmer positiv. Motståndet fortsätter att sjunka och gruppen obestämda växer. Svenskarna är dock osäkra på hur de vill att EU ska fungera för att möta dagens prövningar: trots att en relativ majoritet är positiva till olika former av EU-integration finns en tveksamhet till ett tätare EU-samarbete.

För att få en bild av hur svensk EU-opinion kan komma att förändras framöver är det enligt författarna särskilt intressant att bevaka effekterna av omvärldsläget och den svenska samhällsekonomins utveckling.

Om författarna

Markus Johansson är forskare i statsvetenskap på Sieps och på Göteborgs universitet.

Jakob Lewander är utredare i statsvetenskap på Sieps.

Författarna svarar själva för innehåll och slutsatser.

1. Inledning

Svenskarnas stöd för Europeiska unionen (EU) har ökat stegvis under 2000-talet upp till dagens historiskt höga nivå. Stödet minskade betydligt under eurokrisens mest brännande år, precis som stödet ökade kraftigt i samband med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och covid-19-pandemin.

Den opinionsundersökning som ligger till grund för årets analys genomfördes under september–december 2024,¹ det vill säga strax efter valet till Europaparlamentet och under perioden för USA:s presidentval. Europaparlamentet blev mer fragmenterat, med en tydligare lutning åt höger. Under valkampanjen inför USA:s presidentval utlovade Donald Trump att relationen mellan USA och EU i allt väsentligt skulle förändras med avseende på handels-, säkerhets- och försvarssamarbete. Under året ansträngdes EU:s arbete med sanktioner mot Ryssland och stödet till Ukrainas krigsinsats på grund av oenighet bland medlemsstaterna. Sverige blev medlem i försvarsalliansen Nato i mars 2024, en process sprungen ur ett behov av att säkra Sveriges försvarsförmåga och säkerhet. Det är mot denna bakgrund som SOM-institutets undersökning genomfördes under hösten 2024.

”I årets analys ligger fokus på hur svenskarna alltmer mjuknar upp ifråga om euroanslutning.”

I undersökningen som genomfördes 2023 (Johansson och Lewander 2024) sjönk svenskarnas stöd för EU från den rekordhög nivå under 2022 i kölvattnet av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Att stödet minskade under 2023 tolkades som en justering av den osedvanliga ökningen under 2022. I årets undersökning ligger stödet kvar på samma nivå som 2023 (62 procent), jämnt fördelat mellan olika grupper, vilket indikerar att svenskarna på ett brett plan är bekväma med EU-medlemskapet och dess mer framskjutna roll i en utrikespolitiskt mer utmanande tid.

I årets analys ligger fokus på hur svenskarna alltmer mjuknar upp ifråga om euroanslutning, hur svenskarnas attityder till EU har förändrats historiskt utifrån olika politiska, ideologiska och demografiska grupper samt hur svenskarnas inställning till fördjupad integration har utvecklats.

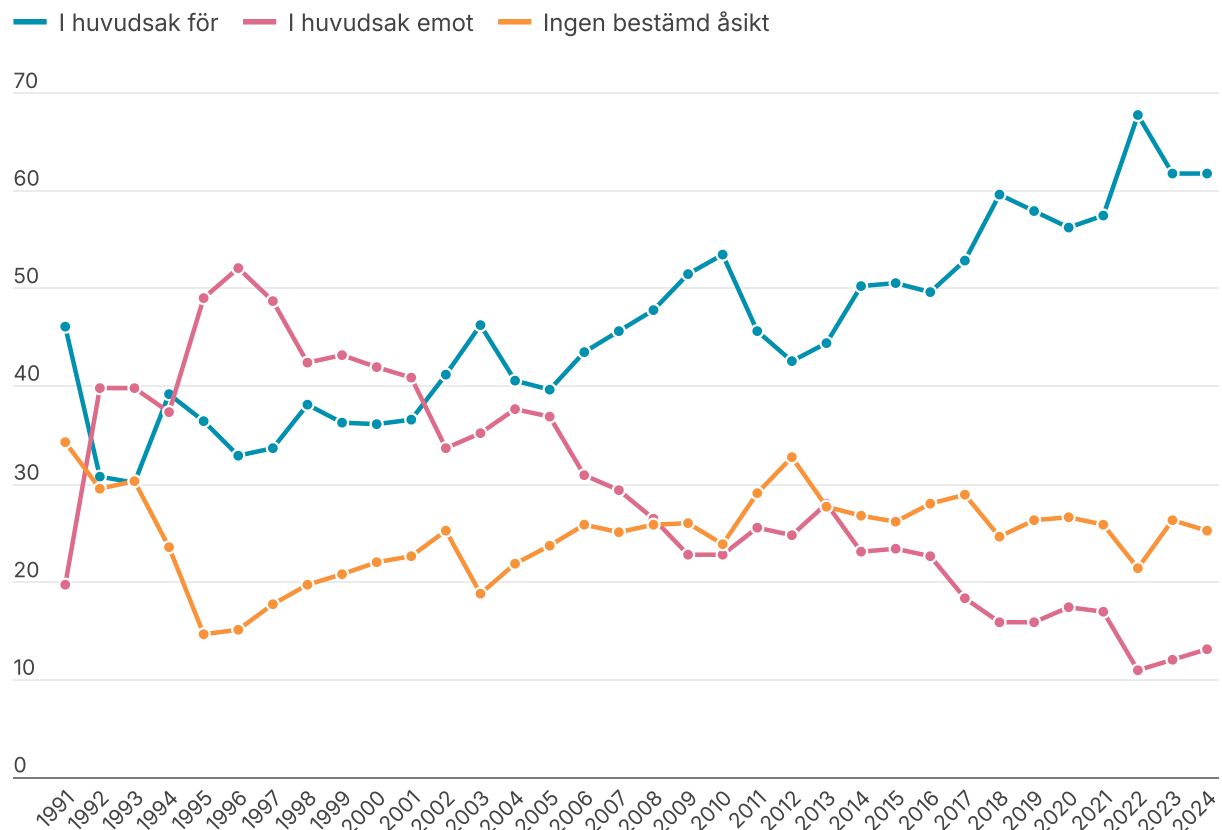
2. Åsikt om EU-medlemskapet

Svenskarnas åsikter om EU-medlemskapet förändrades bara marginellt mellan 2023 och 2024 (figur 1). Andelen svenskar som i huvudsak är för svenskt EU-medlemskap ligger kvar på 62 procent, medan andelen svenskar som i huvudsak är emot svenskt medlemskap i EU har gått upp med en procentenhet (till 13 procent), och de utan bestämd åsikt har sjunkit med en procentenhet, till 25 procent.

Den bestående trenden sedan 2012 är att svenskarna blir alltmer positiva till EU-medlemskapet samtidigt som andelen som är emot EU-medlemskapet blir färre. Mellan 2014 och 2021 fluktuerade andelen svenskar som i huvudsak är för det svenska EU-medlemskapet mellan 50 och 60 procent. Denna andel steg skarpt till 68 procent under 2022 – året för Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina – och samtidigt sjönk andelen svenskar som var emot EU-medlemskapet ner till 11 procent. Den andel som inte har en bestämd åsikt om det svenska EU-medlemskapet har de senaste decennierna legat relativt stabilt mellan 20 och 30 procent.

¹ Den nationella SOM-undersökningen har genomförts av SOM-institutet vid Göteborgs universitet varje år sedan 1986. Undersökningen omfattar ett slumpmässigt urval av den svenska befolkningen mellan 16 och 90 år och genomförs varje höst. 2024 genomfördes den under september–december. Undersökningen består av sju delundersökningar som vardera riktar sig till 3 750 personer, och där det totala antalet således består av 26 250 individer. Vissa frågor ställs i samtliga delundersökningar medan andra frågor endast ställs i en delundersökning, och därför kan antalet svarande på olika frågor variera. Den totala svarsfrekvensen för undersökningen 2024 uppgår till 51 procent. Vissa av frågorna som redovisas i den här analysen har ställts av SOM-institutet, medan andra frågor har ställts av Sieps i samverkan med SOM. Mer information om den nationella SOM-undersökningen finns på www.gu.se/som-institutet

Figur 1. Åsikt om det svenska medlemskapet i EU 1991–2024 (procent)

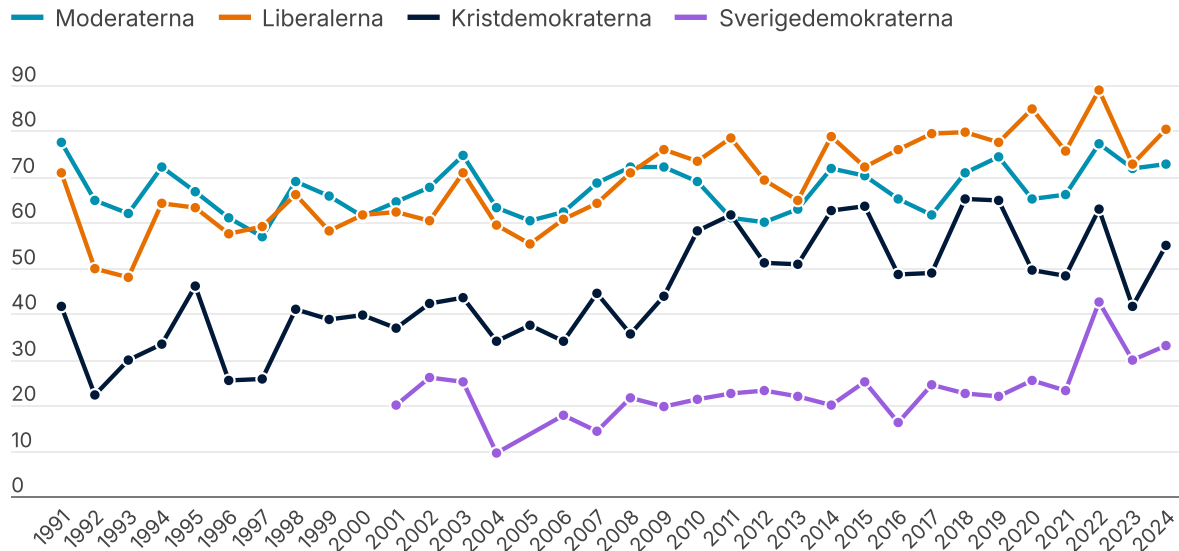
Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svarsalternativen framgår av figuren. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1991–2024.

Den skjuts i stödet för EU-medlemskapet som observerades 2022 mattades något 2023 och 2024, men stödet ligger ändå på en högre nivå än vad som uppmättes före 2022. Det är svårt att med säkerhet identifiera anledningen till siffrornas utveckling år för år. Vissa tydliga brytpunkter blir dock extra intressanta med avseende på händelser i omvärlden. Till exempel sjönk stödet för det svenska EU-medlemskapet med tio procentenheter under eurokrisens svåraste år 2010 och 2013, och motståndet mot medlemskapet steg med nio procentenheter under samma tid. Efter folkomröstningen om fortsatt EU-medlemskap i Förenade kungariket sommaren 2016 och valet av Donald Trump till USA:s president 2016 stärktes stödet för EU bland svenskarna först måttligt och sedan kraftigt 2018, i samband med USA:s meddelande om tullar på EU-varor. I kölvattnet av USA:s förändrade hållning mot EU, EU:s medlemsstater och Ukraina sedan starten av 2025, samt de nyligen aviserade stål- och aluminiumtullarna, finns anledning att följa huruvida detta kommer att resultera i motsvarande uppgångar i stödet för EU-medlemskapet som när omvärldsläget utvecklats på liknande sätt tidigare.

Den senaste Eurobarometerundersökningen (Special Eurobarometer 13.1), genomförd i januari 2025, visar på motsvarande tydliga sätt de positiva attityder till EU som finns bland svenskarna. 68 procent av svenskarna har en positiv bild av EU medan endast 9 procent har en negativ bild, i kontrast till genomsnittet i EU där 50 procent har en positiv bild och 35 procent har en negativ bild. I denna undersökning har de yngre åldersgrupperna den mest positiva bilden av EU.

Figur 2. Andel som är för det svenska EU-medlemskapet bland Tidöpartiernas sympatisörer, 1991–2024

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svarsalternativen är "I huvudsak för", "I huvudsak emot" och "Ingen bestämd åsikt". Resultaten avser andelen som svarat "I huvudsak för". Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Antalet svarande för de mindre riksdagspartierna varierar en del från år till år, och därför bör skillnader mellan enskilda år för dessa partiers sympatisörer tolkas med försiktighet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1991–2024.

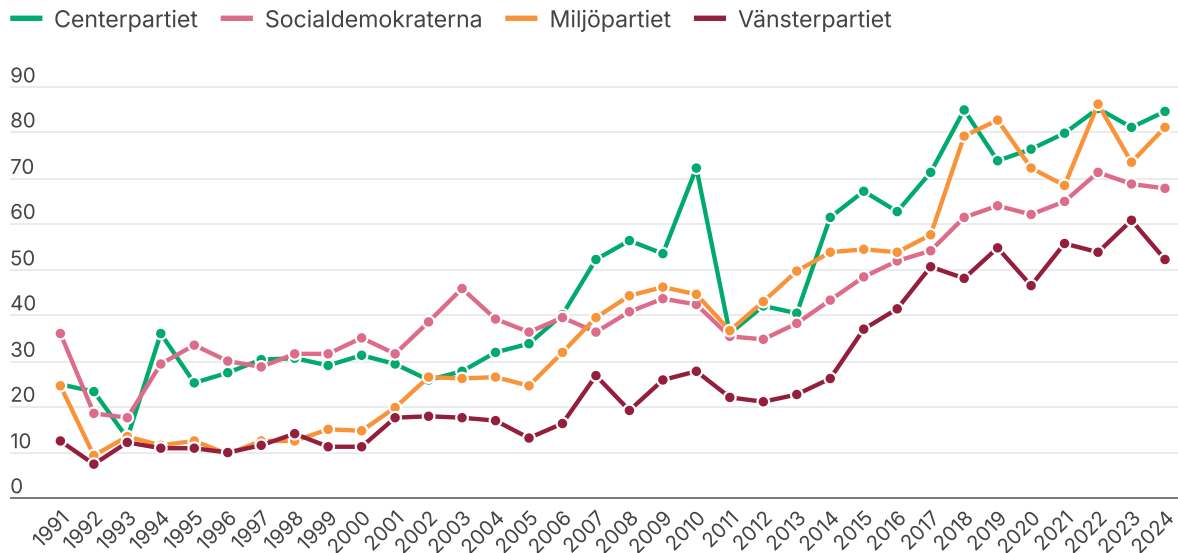
3. Partisympatier – Tidöpartierna

När attityder till EU-medlemskapet slås ut på partisympatier bland de så kallade "Tidöpartierna"² (figur 2) observeras ett ökat stöd bland samtliga partiers sympatisörer, varav två får beskrivas som modesta medan två är kraftigare. 2024 års mätning visar ordentliga ökningarna i stöd för EU-medlemskapet bland sympatisörer till Liberalerna (8 procentenheter) och Kristdemokraterna (13 procentenheter). De kraftiga ökningarna i stöd bland dem som sympatiserar med dessa mindre riksdagspartier bör dock tolkas med viss försiktighet eftersom urvalet svarande är mindre bland dem som sympatiserar med de mindre partierna (72 svarande för Liberalerna och 60 för Kristdemokraterna). Detta förklarar också varför det vissa år blir betydande ökningarna respektive minskningar i stöd bland sympatisörer till de mindre partierna. Förändringar i den andel svarande som sympatiserar med de större partierna är därmed mer tillförlitliga. Bland sympatisörer till Moderaterna och Sverigedemokraterna visas mer blygsamma ökningarna. Moderata sympatisörer var den mest EU-positiva gruppen fram till eurokrisen år 2009 då stödet började minska. Ser vi till hela mätserien är moderata sympatisörer den grupp som visar minst variation över tid av alla partier i sina attityder till EU-medlemskapet (21 procentenheter), vilket kan förklaras dels av att det är ett stort riksdagsparti, dels av att partiet alltid har haft en positiv syn på EU-samarbetet.

Samtidigt som stödet för EU-samarbetet 2024 ökar bland sympatisörer till samtliga Tidöpartier är det svårare att observera tydliga långsiktiga trender i de respektive partierna. Stödet för EU-medlemskapet tenderar att fluktuera märkbart varje år bland de mindre par-

² Tidöpartierna avser de partier som utgör regeringsunderlaget (Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna).

Figur 3. Andel som är för det svenska EU-medlemskapet bland oppositionspartiernas sympatisörer, 1991–2024

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svarsalternativen är "I huvudsak för", "I huvudsak emot" och "Ingen bestämd åsikt". Resultaten avser andelen som svarat "I huvudsak för". Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Antalet svarande för de mindre riksdagspartierna varierar en del från år till år, och därför bör skillnader mellan enskilda år för dessa partiers sympatisörer tolkas med försiktighet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1991–2024.

tierna, och i jämförelse med 2010 ligger stödet bland kristdemokratiska och liberala sympatisörer idag kvar på ungefär samma nivåer. Utvecklingen i stödet för EU-medlemskapet bland sverigedemokratiska sympatisörer har över tid gått från att ligga runt 20 procent till att de senaste tre åren vara över 30 procent, med en topp 2022 på 43 procent (33 procent 2024). Den kraftiga ökningen i svenskarnas stöd för EU-medlemskapet 2022 i kölvattnet av den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina skedde alltså även bland sverigedemokratiska sympatisörer, dessutom mer så än i något annat parti. Just utvecklingen bland sverigedemokratiska sympatisörer kommer att bli intressant att följa under kommande år. Först och främst eftersom Sverigedemokraterna traditionellt har den mest negativa hållningen till EU-medlemskapet bland riksdagspartierna. För det andra eftersom stödet för EU-medlemskapet bland sverigedemokratiska sympatisörer har ökat de senaste åren i linje med den generella utvecklingen och med sympatisörer till övriga Tidöpartier. Slutligen har Sverigedemokraterna nyligen varit en samarbetspartner till regeringen under ett svenskt EU-ordförandeskap och Sveriges Natoprocess. Det kommer således att bli intressant att följa sverigedemokratiska sympatisörers attityder till EU-medlemskap när unionen nu står i begrepp att bli en mer aktiv försvars- och säkerhetspolitisk aktör och när förhållandet till USA:s regering blir alltmer utmanande.

4. Partisympatier – Oppositionen

Bland sympatisörer till oppositionspartierna (figur 3) observeras 2024 en liten minskning i stödet för EU-medlemskapet bland de socialdemokratiska sympatisörerna. Bland de svarande som sympatiserar med Vänsterpartiet minskade stödet för EU-medlemskapet med hela 9 procentenheter, vilket återigen bör tolkas med försiktighet med tanke på att det handlar om ett begränsat antal svarande (117). Samma sak gäller för den tydliga ökningen i stöd bland miljöpartistiska sympatisörer (8 procentenheter, 112 svarande). Bland center-

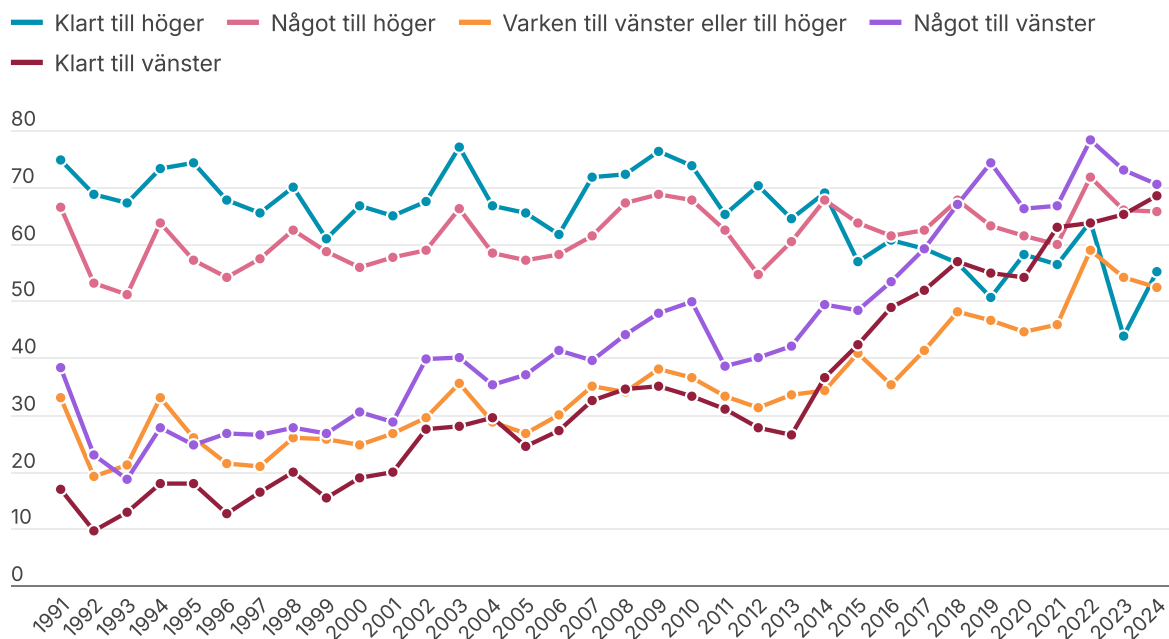
partistiska sympatisörer noteras även en ökning (med 4 procentenheter), vilket befäster partiets position som det med de mest EU-positiva sympatisörerna (85 procent, 98 svarande), tätt följt av Miljöpartiet och Liberalerna (81 procent). Utvecklingen bland centerpartistiska och miljöpartistiska sympatisörer är särskilt intressant eftersom de visade mycket svagt stöd under 1990-talet men sedan – i takt med att båda partierna har ändrat sin syn på EU-samarbetet – har blivit alltmer positiva. Stödet bland miljöpartistiska sympatisörer var inledningsvis mycket svagare, i linje med partiets ståndpunkt, men stödet inom båda grupperna ökade under 2000-talet (med en radikal och avvikande ökning bland centerpartistiska sympatisörer 2010 samt minskning 2011) för att sedan öka stadigt under 2010-talet.

Stödet för EU-medlemskapet bland vänsterpartistiska sympatisörer har fluktuerat märkbart de senaste åren, men det följer också en tydligt stigande kurva sedan 2012. Samma sak kan sägas om socialdemokratiska sympatisörer. De rör sig i samma riktning men med mindre dramatisk variation mellan åren, vilket kan förklaras av att antalet svarande är större.

5. Åsikter om EU-medlemskapet enligt ideologisk tillhörighet

Den tydligaste observation som gjordes i analysen av 2023 års siffror var minskningen i stödet inom gruppen klart till höger, som då sjönk med 20 procentenheter till 44 procent (Johansson och Lewander 2024). I figur 4 visas hur det här har utvecklats i årets undersökning, där stödet för EU-medlemskapet i gruppen klart till höger stigit till 55 procent, strax förbi gruppen som varken klassar sig som höger eller vänster (52 procent). Gruppen som identifierar sig som klart till höger är den grupp som från mätningens start 1991 fram till 2015 var mest positiv till EU-medlemskapet. Just år 2015 var samtidigt det år som stödet för

Figur 4. Andel svarande som är för det svenska EU-medlemskapet enligt ideologisk tillhörighet, 1991–2024

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svarsalternativen är "I huvudsak för", "I huvudsak emot" och "Ingen bestämd åsikt". Resultaten avser andelen som svarat "I huvudsak för". Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1991–2024.

EU-medlemskapet började öka i gruppen som identifierar sig som något till vänster. Den gruppen är sedan 2019 mest positiv till EU-medlemskapet (idag 70 procent). Gruppen klart till vänster – som fram till 2013 var den minst positiva gruppen – är 2024 den näst mest positiva ideologiska gruppen (68 procent), tätt följd av de som identifierar sig som något till höger (66 procent).

Utvecklingen i synen på EU-medlemskapet bland de ideologiska grupperingarna är kanske den mest intressanta att följa över tid. Vi har observerat en konvergens i attityder de senaste åren mellan de olika grupperna där spannet mellan de mest positiva och de mest negativa har krympt betydligt. År 1991 skiljde 57 procentenheter mellan den mest positiva (klart till höger) och den mest negativa gruppen (klart till vänster). Idag skiljer endast 18 procentenheter mellan den mest positiva (något till vänster) och den mest negativa (varken höger eller vänster). Denna utveckling har skett gradvis sedan mätningarna inleddes, och spannet har minskat framför allt på grund av att de ideologiska grupperna med mest negativ syn på EU-medlemskapet har blivit mer positiva. Under 2000-talet steg stödet för EU-medlemskapet i den mest negativa gruppen (klart till vänster) över 20-procentsgränsen för att sedan stiga från 26 procent till 66 procent mellan 2013 och 2023. Idag befinner sig samtliga ideologiska grupperingar över 50 procent.

”[...] de frågor som EU-samarbetet associerades med vid tiden för Sveriges EU-inträde 1995 är inte desamma som idag.”

Sammanfattningsvis visar undersökningen över tid att attityder till EU-medlemskapet mellan de ideologiska grupperna har förändrats från att de högerorienterade svenskarna varit mest positiva och de vänsterorienterade svenskarna varit mest negativa till EU-medlemskapet, till att de svenskar som lutar åt vänster idag har den mest positiva synen på Sverige i EU. 2023 kunde vi skönja hur de klart högerorienterade väljarna blev den ideologiska grupp som hade mest negativa EU-attityder, men den positionen lämnade de alltså 2024. Utvecklingen framåt blir intressant att följa. Två faktorer är värda att beakta: dels har innebörden av att vara klart till vänster respektive klart till höger förändrats över tid, dels har Sverige, EU och omvärlden förändrats mycket sedan 1990-talet – de frågor som EU-samarbetet associerades med vid tiden för Sveriges EU-inträde 1995 är inte desamma som idag. 2020-talets EU har blivit en mer central politisk aktör på politiskt framträdande områden som migration, klimat och miljö, hälsa, demokratiska principer och säkerhet medan 1990-talets EU – för svensk del – fokuserade på öppna gränser, internationellt samarbete och frihandel.

6. Åsikter om EU-medlemskapet i olika samhällsgrupper

Efter den osedvanliga ökning i stöd för EU-medlemskapet som noterades under 2022 har stödet justerats nedåt något och stabiliserats de senaste två åren. Frågan är om denna justering har medfört förändringar i stöd inom olika samhällsgrupper (tabell 1). Stödet bland kvinnor och män och i det äldre ålderssegmentet (65–90 år) har inte förändrats. Sedan 2022 har stödet sjunkit i det lägre utbildningslägret – från 57 till 42 procent – följt av en marginell minskning bland svarande med medel och hög utbildningsnivå (dock med viss ökning mellan 2023 och 2024). Sett utifrån bostadsort noteras en minskning i samtliga kategorier sedan 2022. Starkast är stödet bland storstadsbor, även om det gick ner 4 procentenheter under det senaste året. För personer som bor på ren landsbygd samt mindre och större tätort ökade stödet något mellan 2023 och 2024. Sedan 2020 har stödet stigit i alla utbildnings- och bostadskategorier och ideologiska kategorier, förutom klart till höger (Andersson och Weissenbilder 2022).

En observation längre bak i tiden ger en tydligare bild av hur stödet har stärkts bland samtliga grupper. Spannet mellan de mest negativa och de mest positiva åldersgrupperna, utbildningsgrupperna och bostadsortgrupperna är idag lika stort som mellan 2007 och 2014,

Tabell 2. **Andel svarande som är för det svenska medlemskapet i olika samhällsgrupper, 2023 och 2024**

	2023	2024		2023	2024
Kön			Vänster/höger		
Kvinnor	60	60	Klart t. vänster	65	68
Män	64	64	Något t. vänster	73	70
Ålder			Varken vä/hö	54	52
16–29 år	59	60	Något t. höger	66	66
30–49 år	60	65	Klart t. höger	44	55
50–64 år	65	59	Partisynpati		
65–90 år	62	62	V	61	52
Utbildning			S	69	68
Låg	46	42	MP	73	81
Medel	55	58	C	81	85
Hög	73	74	L	73	81
Bostadsort			KD	42	55
Ren landsbygd	51	54	M	72	73
Mindre tätort	52	54	SD	30	33
Stad/större tätort	63	64			
Storstad	77	73			

Kommentar: Frågan lyder ”Vilken är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?” Svarsalternativen är ”I huvudsak för”, ”I huvudsak emot” och ”Ingen bestämd åsikt”. Resultaten avser andelen som svarat ”I huvudsak för”. Låg utb. = Ej fullgjord grundskola (el. motsv. obligatorisk skola) alt. grundskola (el. motsv. obl. skola). Medel utb. = Studier vid/examen från gymnasium, folkhögskola (el. motsv.) alt. eftergymnasial utbildning, ej högskola/universitet alt. studier vid högskola/universitet. Hög utb. = Examen från högskola/universitet alt. studier vid/examen från forskarutbildning. Variabeln ”vänster/höger” är en självskattad skala med de fem alternativ som framgår av tabellen. Övriga variabelers svarskategorier framgår av tabellen. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Resultaten för sympatisörer till framför allt C, L och KD bör tolkas med försiktighet på grund av få svarande (under 100 individer per parti 2024). För sympatisörer till MP och V utgör underlaget drygt 100 svarande.

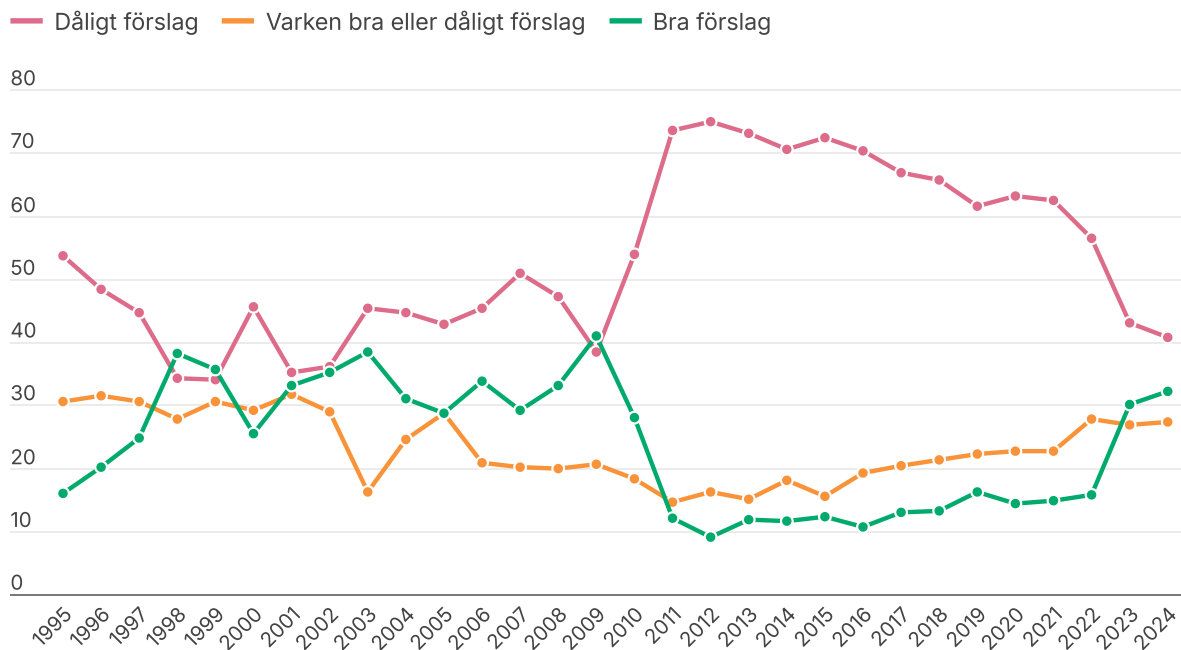
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023 och 2024.

vilket visar att det inte har skett någon splittring mellan olika demografiska grupper (Berg 2015). Därtill har attityderna till EU bland ideologiska grupper och partipolitiska sympatisörer närmast sig varandra betydligt.

7. Åsikter om euron

Svenskarnas åsikter om en svensk anslutning till euron har sedan eurokrisens avstamp 2010 varit tydliga (figur 5). Motståndet förblev massivt under hela 2010-talet, om än långsamt minskande. Först 2022 sjönk motståndet till under 60 procent och 2023 rasade motståndet med 13 procentenheter till 43 procent. 2024 noteras motståndet till 41 procent. En spegelvänd utveckling går att se i stödet för ett svenskt euromedlemskap under samma tidsperiod. Stödet för euron stärktes långsamt från 2016 för att 2023 öka med 14 procentenheter till 30 procent. 2024 noteras stödet för euron till 32 procent. Under 2024 skilde det alltså endast 8 procentenheter mellan stödet för och motståndet mot euron, i skarp kontrast till 2012 då avståndet var 66 procentenheter, och så sent som 2022 då avståndet var 41 procentenheter. De senaste två årens opinion kring euron kan bara jämföras med åren före finans- och eurokrisen.

Figur 5. Åsikt om förslaget att införa euro som valuta, 1995–2024 (procent)

Kommentar: Figuren baseras på två olika frågor som rör svensk euroanslutning. Frågan som ställs är "Vilken är din åsikt om följande förslag?", och mellan 1995 och 2005 löd den efterföljande formuleringen "Sverige bör bli medlem i EMU" och sedan 2006 och framåt är lydelsen "Sverige bör införa euro som valuta". Svartalternativen är "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" samt "Mycket dåligt förslag". I figuren har alternativen "Mycket bra förslag" och "Ganska bra förslag" slagits ihop till "Bra förslag", och "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag" har slagits ihop till "Dåligt förslag".

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2024.

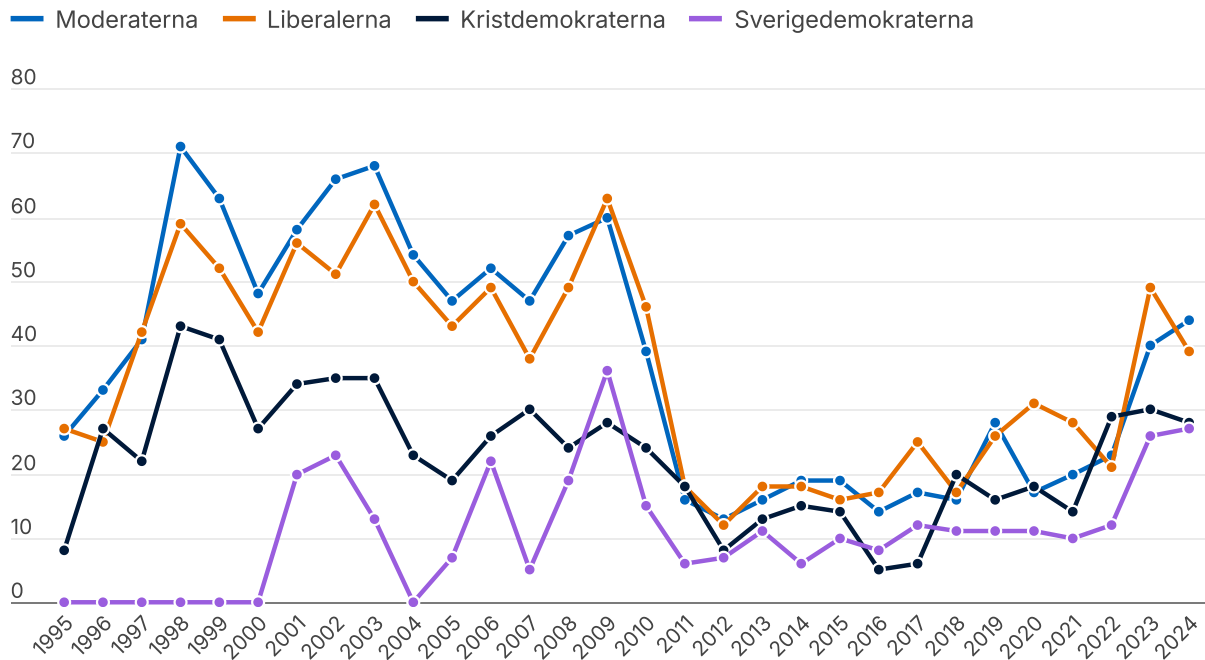
En ytterligare observation är att den obestämda andelen (varken bra eller dåligt förslag) har vuxit långsamt sedan 2011 och noterades 2024 till 27 procent. Det är sannolikt bland de obestämda som den största potentialen finns att vinna över individer till ena eller andra sidan. Här kan noteras att en klar majoritet av de obestämda sympatiserar med Moderaterna (21 procent) och med Socialdemokraterna (36 procent). Mot bakgrund av de senaste årens förskjutning i svenskarnas åsikter om euron kommer opinionen om euron att förbli intressant att följa under kommande år, både med hänsyn till den osäkra ekonomiska utvecklingen med stigande priser och med tanke på den amerikanska regeringens tydliga fientlighet mot EU som säkerhetspolitisk, ekonomisk och politisk partner. Om kronan försvagas, och i förlängningen också Sveriges ekonomi, finns en möjlighet att plånboksfrågor och geopolitiska överväganden möts i en bredare EU-debatt.

8. Åsikter om euron – partipolitiska sympatier

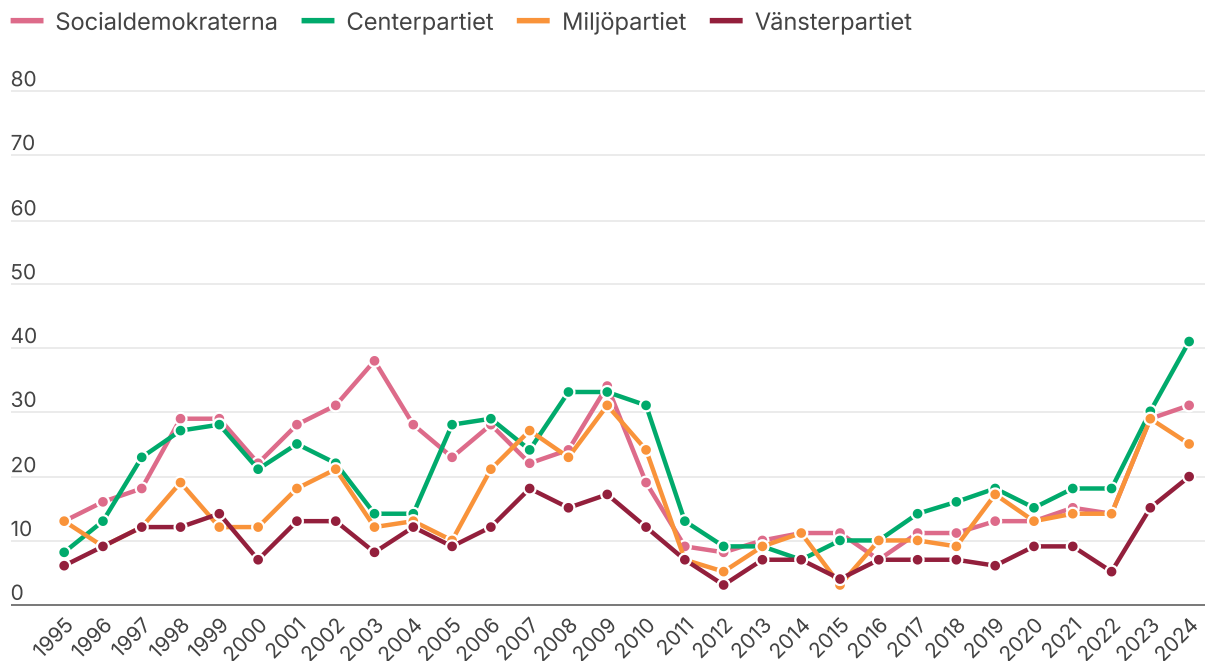
2023 års mätning noterade en ökning i stöd för svensk euroanslutning bland samtliga partiers sympatisörer. 2024 ger ett mer splittrat intryck. De starkaste förändringarna förekommer återigen bland sympatisörer till de mindre partierna medan vi ser mindre ökning i stöd för euron bland de större partiernas sympatisörer.

Årets siffror (figur 6 och 7) visar att de tydligaste ökningarna återigen har skett bland sympatisörer till de mindre partierna, vilket bör tas i beaktning. Stödet för euron bland sympatisörer till Centerpartiet växte med 12 procentenheter mellan 2022 och 2023, och 11 procentenheter 2024 (41 procent). Stödet för euron ligger över 40 procent bland sympatisörer till två

Figur 6. Andel som tycker att det är ett bra förslag att införa euro som valuta bland sympatisörer till Tidöpartierna, 1995–2024

Figur 7. Andel som tycker att det är ett bra förslag att införa euro som valuta bland oppositionspartiernas sympatisörer, 1995–2024

Kommentar till figur 6 och 7: Figurerna baseras på två olika frågor som rör svensk euroanslutning. Frågan som ställs är "Vilken är din åsikt om följande förslag?", och mellan 1995 och 2005 löd den efterföljande formuleringen "Sverige bör bli medlem i EMU" och sedan 2006 och framåt är lydelsen "Sverige bör införa euro som valuta". Svartalternativen är "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" samt "Mycket dåligt förslag". Figurerna visar andelen som har svarat att det är ett "Bra förslag" (något av alternativen "Mycket bra förslag" och "Ganska bra förslag").

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2024.

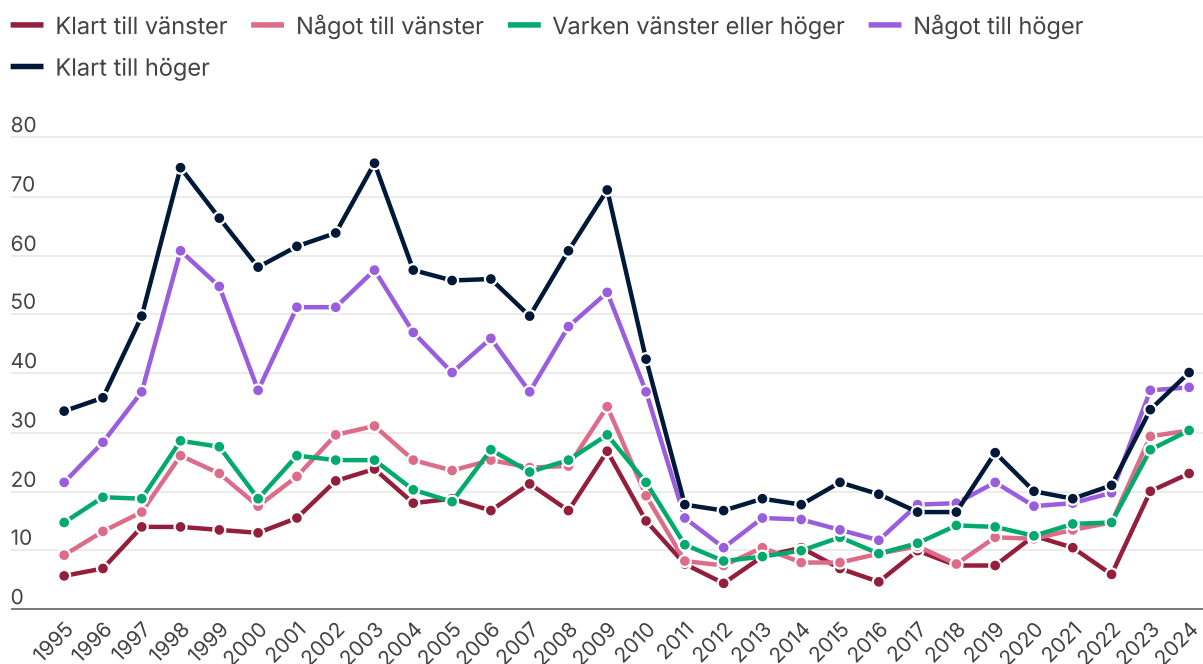
riksdagspartier (Centerpartiet och Moderaterna), över 30 procent bland socialdemokratiska och liberala sympatisörer och över 20 procent bland sympatisörer till Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Bland sympatisörer till Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet är det fler som är positiva till euron än som är negativa. Noterbart är också att stödet för euron ökade 2024 bland sympatisörer till alla tre av de största riksdagspartierna: Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Moderata och liberala sympatisörer var under 1990-talet de mest positiva till euron. Stödet bland båda dessa grupper började dock sjunka först vid millennieskiftet och efter en kort återhämtning sjönk stödet igen vid tiden för EU:s stora utvidgning 2004. När eurokrisen slog till 2009 sjönk stödet med ungefär 50 procentenheter på bara två år. Stödet förblev därefter blygsamt bland de tidigare mycket europositiva moderata och liberala sympatisörerna men steg på allvar igen 2022. Det återstår att se om stödet för euron bland enskilda partiers sympatisörer kommer att fortsätta att stiga till tidigare nivåer (till exempel Liberalerna eller Moderaterna) eller om den utjämning i eurostödet bland sympatisörer till samtliga partier som har noterats de senaste 15 åren kommer att fortsätta.

9. Åsikter om euron – ideologisk position

Sett över en längre tidsperiod har frågan om euron följt en tydlig vänster–högerlogik där de som identifierar sig som något till höger eller klart till höger inledningsvis var mycket positiva till svenskt medlemskap i euron medan de vänsterlutande var mer negativa (figur 8). Skillnaden mellan de ideologiska grupperna har sedan finans- och eurokrisen minskat och utjämningen beror främst på att stödet har sjunkit bland de ideologiska grupper som tidigare var mycket positiva. I efterskalvet av eurokrisen och under hela 2010-talet var utjämningen än tydligare och det generella stödet lägre än idag.

Figur 8. Andel som tycker att det är ett bra förslag att införa euron som valuta enligt ideologisk tillhörighet, 1995–2024

Kommentar: Se figur 6 och 7.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2024.

Grupperna klart till höger (40 procent) och något till höger (38 procent) har under hela mätserien varit de mest positiva, och de visar fortsatt starkast stöd för svenskt euromedlemskap. Gruppen klart till vänster har följt den generella tendensen och blivit mer positiva till euron (23 procent) medan grupperna något till vänster och varken höger eller vänster båda ligger på 30 procent. Om eurofrågan skulle aktualiseras under kommande år blir det intressant att se huruvida stödet fortsätter att vara högst i grupperna till höger eller om utvecklingen kommer att följa stödet för EU-medlemskapet där de vänsterlutande grupperna nu är mer positiva än de högerlutande grupperna.

10. Åsikter om euron – samhällsgrupper

Nedbrutet på olika samhällsgrupper (tabell 2) visar årets siffror att högutbildade, män, personer mellan 50 och 64 år, de som bor i storstad och de som klassar sig själva som höger är mest positiva till euromedlemskap. Stödet för euron är lägre bland kvinnor, yngre, de med lägre utbildningsgrad och de som bor i mindre tätbefolkade områden. Historiskt sett har stödet för EU och euron generellt varit lägre bland svenskar som bor på landsbygd, har lägre utbildningsgrad, står längre till vänster ideologiskt samt bland kvinnor. Såsom beskrivits

Tabell 3. **Andel svarande som är för euromedlemskap i olika samhällsgrupper, 2023 och 2024**

	2023	2024		2023	2024
Kön			Vänster/höger		
Kvinnor	23	26	Klart t. vänster	20	23
Män	37	38	Något t. vänster	29	30
Ålder			Varken vä/hö	27	30
16–29 år	24	24	Något t. höger	37	38
30–49 år	25	32	Klart t. höger	34	40
50–64 år	34	35	Partisympati		
65–90 år	33	33	V	15	20
Utbildning			S	29	31
Låg	29	25	MP	29	25
Medel	29	33	C	30	41
Hög	31	34	L	49	39
Bostadsort			KD	30	28
Ren landsbygd	21	24	M	40	44
Mindre tätort	31	27	SD	26	27
Stad/större tätort	31	33			
Storstad	34	42			

Kommentar: Tabellen baseras på två olika frågor som rör svensk euroanslutning. Frågan som ställs är "Vilken är din åsikt om följande förslag?", och mellan 1995 och 2005 löd den efterföljande formuleringen "Sverige bör bli medlem i EMU" och sedan 2006 och framåt är lydelsen "Sverige bör införa euro som valuta". Svarsalternativen är "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" samt "Mycket dåligt förslag". I tabellen visas andelen som har svarat att det är ett "Bra förslag" (det vill säga något av alternativen "Mycket bra förslag" och "Ganska bra förslag"). Se tabell 1 för en beskrivning av variablerna. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. Resultaten för sympatisörer till framför allt C, L och KD bör tolkas med försiktighet på grund av få svarande (under 100 individer per parti 2024). För sympatisörer till MP och V utgör underlaget drygt 100 svarande.

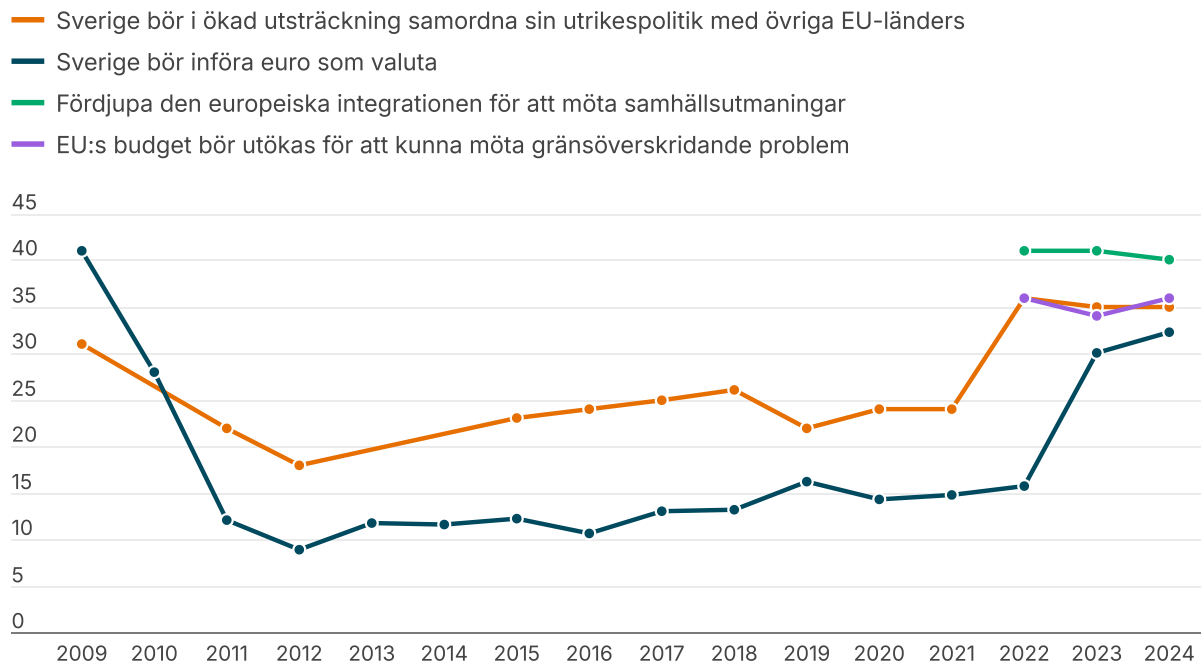
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023 och 2024.

ovan har denna tendens dock förändrats över tid, i synnerhet vad gäller ideologisk position. Bland kvinnor har stödet för både EU och euron ökat över tid (Johansson och Lewander 2024).

11. Europeisk integration

Svenskarnas åsikter om EU-samarbetets framtid och olika former av europeisk integration presenteras i figur 9. De förslag som anges fångar olika exempel på fördjupning av EU-samarbetet. Förslagen visar huruvida svenskarna vill att EU-strukturerna ska ges mer ansvar i termer av pengar (budget), politisk samordning (utrikespolitik) och djupare integration i generell mening. I stort sett ligger siffrorna kvar på ungefär samma nivå som 2023. Stödet för euron och en större EU-budget ökar något, samtidigt som stödet för att samordna utrikespolitiken och att fördjupa europeisk integration går svagt nedåt. Det finns samtidigt en tydlig övervikt av positiva omdömen för förslagen om att fördjupa integrationen, utöka budgeten och samordna utrikespolitiken, vilket indikeras av de positiva balansmåten i tabell 3. Vad gäller förslagen om att utöka budgeten, samordna utrikespolitiken och att införa euron så är det också färre som uttrycker negativa åsikter 2024 jämfört med 2023. Det är oklart hur respondenterna tolkar begreppet ”fördjupa europeisk integration”, vilket är en relativt öppen fråga och kan tolkas som en förflyttning av makt från medlemsstaterna till EU på en generell nivå. Att Sverige bör öka samordningen av sin utrikespolitik med övriga EU-länder, införa euron som valuta och utöka EU:s budget är däremot konkreta policyområden och exempel på fördjupad europeisk integration som respondenterna fick ta ställning till.

Figur 9. Andel svarande som anser att olika förslag rörande EU är bra, 2009–2024

Kommentar: Frågan lyder ”Vilken är din åsikt om följande förslag?” med svarsalternativen ”Mycket bra förslag”, ”Ganska bra förslag”, ”Varken bra eller dåligt förslag”, ”Ganska dåligt förslag” samt ”Mycket dåligt förslag”. Figuren redovisar andelen som stödjer respektive förslag (som svarat antingen ”Ganska bra förslag” eller ”Mycket bra förslag”). Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2009–2024.

Figur 9 visar att drygt en tredjedel av svenskarna är positiva till en utökad EU-budget och ökad samordning av utrikespolitiken. Av tabell 3 framgår att det för alla förslag utom om att införa euro är det fler som är positiva till förslaget än som är negativa (positiva balansmått), samtidigt som den också visar att en stor andel svarande tycker att de nämnda förslagen varken är bra eller dåliga eller inte har någon uppfattning.

Om man slår ihop grupperna ”varken bra eller dåligt förslag” med ”ingen uppfattning” uppgår de till nästan 50 procent av respondenterna. Det innebär att nästan hälften av svenskarna är osäkra i frågan om att fördjupa europeisk integration, utöka EU:s budget och samordna medlemsländernas utrikespolitik. Här finns alltså fortfarande en stor andel svenskar som kan övertygas om olika alternativ ifråga om Sveriges framtid i EU. I och med att dessa frågor med stor sannolikhet kommer att bli mer betydelsefulla de närmaste åren kommer det att bli intressant att följa hur denna grupp utvecklas framgent. Samma fenomen förekommer i fråga om euron och i fråga om EU-medlemskapet där 27 procent respektive 25 procent svarar ”ingen bestämd åsikt” (figur 1). Det innebär att minst en fjärdedel av respondenterna är osäkra ifråga om svenskt EU- och euromedlemskap. Det är också intressant att notera glappet mellan storleken på gruppen som stöder det svenska EU-medlemskapet (62 procent) och de som uttrycker stöd för fördjupad integration (40 procent). Detta följer en vanlig tendens bland svenskar, det vill säga att stödet för olika former av fördjupad integration inte motsvarar det generella stödet för EU-medlemskapet.

Bland sympatisörer till de olika riksdagspartierna kan vi notera ett relativt varierat landskap av upp- och nedgångar i stöd för de olika politiska förslagen. Här bör man ha i åtanke att de svarande som sympatiserar med de mindre riksdagspartierna var relativt få, och att siffrorna för dessa därmed fluktuerar en del mellan åren. Med detta i åtanke kan vi konstatera att bland centerpartistiska sympatisörer har stödet ökat kraftigt för samtliga förslag som berör djupare europeisk integration, i synnerhet förslaget att utöka EU:s budget (+21 procentenheter). Stödet bland vänsterpartistiska sympatisörer ökar för alla förslag förutom

Tabell 3. **Fördelning av attityder till olika politiska förslag rörande EU**

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Ingen uppfattning	Summa procent	Balansmått	Förändring balansmått
Fördjupa europeisk integration	10%	30%	26%	7%	5%	21%	100%	28%	0
EU:s budget bör utökas	8%	27%	24%	11%	8%	21%	100%	17%	3
Sverige bör i ökad utsträckning samordna sin utrikespolitik med övriga EU-länders	7%	28%	27%	12%	7%	20%	100%	16%	2
Sverige bör införa euro som valuta	16%	16%	27%	19%	22%		100%	-8%	5

Kommentar: Frågan lyder ”Vilken är din åsikt om följande förslag?” med svarsalternativen ”Mycket bra förslag”, ”Ganska bra förslag”, ”Varken bra eller dåligt förslag”, ”Ganska dåligt förslag” samt ”Mycket dåligt förslag”. Tabellen redovisar andelen som stödjer respektive förslag (som svarat antingen ”Ganska bra förslag” eller ”Mycket bra förslag”). Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2024.

samordning av utrikespolitiken, vilket är intressant mot bakgrund av partiets traditionellt negativa hållning till EU-samarbetet och europeisk integration. De närmaste åren kommer att visa om vänsterpartistiska sympatisörer kommer att följa den utveckling som vi har sett bland de svenskar som ideologiskt är något eller klart till vänster.

Den Eurobarometerundersökning som nämndes ovan – genomförd under januari 2025 – bidrar ytterligare till bilden av svenskarnas syn på EU:s framtida roll och europeisk integration. Undersökningen visar att 77 procent av svenskarna anser att EU:s roll för att försvara unionens medborgare har blivit viktigare under senare år. Därtill menar 87 procent av svenskarna (jämfört med 66 procent av EU-snittet) att EU:s roll för att försvara europeiska medborgare mot globala kriser och säkerhetsrisker bör bli viktigare. Dessutom instämmer 25 procent av svenskarna helt med att EU behöver ytterligare medel för att möta globala utmaningar och 46 procent instämmer delvis ("tend to agree") (Special Eurobarometer 103.1). Kombinationen av dessa svar indikerar att svenskarna i synnerhet vill se en tydligare ansvarsroll för EU, och att de i viss mån instämmer i påståendet att EU behöver mer medel för att möta dessa utmaningar.

12. Konsekvensbedömningar

Svenskarnas uppfattning om hur EU påverkar enskilda politikområden visar enligt 2024 års undersökning en tydlig kontinuitet, och bedömningarna är i huvudsak positiva (tabell 4 och 5). Överlag kan vi se att bedömningarna blivit övervägande positiva inom i stort sett alla områden från ungefär 2016, vilket är samma år som svenskarnas generella attityd till EU blev mer positiv (figur 1).

Tabell 4. **Bedömning av om medlemskapet är positivt eller negativt för Sverige inom olika samhällsområden, 2024**

	Mycket positivt	Ganska positivt	Varken positivt eller negativt	Ganska negativt	Mycket negativt	Ingen uppfattning	Summa procent	Balansmått	Förändring balans
Brottsbekämpning	5	31	30	11	7	15	100	19	10
Miljön	7	31	32	12	4	14	100	23	-1
Militär säkerhet	12	40	27	3	3	13	100	44	0
Möjl. att påverka EU	6	25	32	13	8	16	100	11	-2
Jämställdhet	3	22	48	8	2	17	100	15	-1
Sysselsättning	4	25	41	8	3	18	100	19	1
Ekonomi	6	30	31	13	5	15	100	18	6
Social trygghet	3	20	46	9	5	17	100	9	2
Jordbruk	3	23	32	18	6	18	100	2	-1
Invandring	3	13	36	19	14	15	100	-17	3

Kommentar: Frågan lyder "Hur anser du att medlemskapet i EU påverkar Sverige inom följande områden?" Områdena framgår av tabellen (området "Möjlighet att påverka EU" lyder i sin helhet "Möjligheten att påverka utvecklingen i EU"). Svartalternativen framgår av tabellen. Balansmättet visar andelen positiva bedömningar ("Mycket positivt" och "Ganska positivt") minus andelen negativa bedömningar ("Mycket negativt" och "Ganska negativt") bland dem med en åsikt. Värdet kan variera mellan +100 (alla är positiva) och -100 (alla är negativa).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2024.

Svenskarna anser dock fortsatt att det finns en tydligt negativ aspekt av EU-samarbetet ifråga om invandringen. Huruvida detta gäller den fria rörligheten för EU-medborgare eller EU:s övergripande migrationspolitik är inte klart. Det står dock klart att svenskarnas konsekvensbedömning på invandringsområdet blev mer negativ från 2016 när EU stod inför betydande migrationsinflöde från kriget i Mellanöstern. Den har dock blivit något mindre negativ 2024 jämfört med 2023.

Tabell 5. Konsekvensbedömningar över tid

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Brottsbekämpningen	-23	-20	-14	-5	-13	-	-8	-2	-	2	-	16	-
Miljön	-10	-8	-6	-5	2	-	1	3	14	15	14	14	7
Militära säkerheten	0	6	6	11	6	-	-	-	14	-	16	-	12
Möjligheten att påverka EU	9	4	4	9	-	-	-	-	19	-	27	22	-
Jämställdhet	-3	-5	-7	-6	-	-	-	-	5	1	-1	-	1
Sysselsättningen	-2	7	-3	-4	-6	-	-21	-8	14	5	-3	-2	-2
Ekonomi	-8	-4	-15	-16	-9	-	-14	-3	4	-4	-4	4	-16
Sociala tryggheten	-16	-19	-15	-15	-	-	-	-	-9	-13	-9	-12	-13
Jordbruket	-32	-29	-19	-8	-4	-	-17	-10	-	2	-8	-	-9
Invandringen	-9	-12	-18	-22	-	-	-22	-18	-12	-16	-15	-18	-22
(forts.)													
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brottsbekämpningen	26	18	-	-1	5	8	17	12	4	13	11	9	19
Miljön	8	15	14	11	17	23	27	25	22	23	24	24	23
Militära säkerheten	-	-	22	16	20	26	37	30	31	30	46	44	44
Möjligheten att påverka EU	4	6	-	-3	7	5	10	8	9	5	17	13	11
Jämställdhet	-	-2	-	-3	-	5	14	8	9	10	15	16	15
Sysselsättningen	-5	-4	2	1	15	22	32	24	22	20	23	18	19
Ekonomi	-19	-10	7	-3	12	17	27	19	18	22	18	12	18
Sociala tryggheten	-10	-11	-7	-12	-	-1	3	1	2	4	12	7	9
Jordbruket	-	-13	-	-33	-	-5	10	11	9	4	9	3	2
Invandringen	-21	-25	-20	-27	-34	-33	-23	-33	-35	-32	-16	-20	-17

Kommentar: Mellan 1999 och 2011 löd frågan "Vad anser du att medlemskapet i EU hittills inneburit för Sverige inom följande områden?" och sedan 2012 lyder frågan "Hur anser du att medlemskapet i EU påverkar Sverige inom följande områden?" Områdena framgår av tabellen (området "Möjlighet att påverka EU" lyder i sin helhet "möjligheten att påverka utvecklingen i EU", och mellan 1999 och 2011 var alternativet "Invandringen" istället "Invandrare och flyktingar"). Svarsalternativen är "Mycket positivt", "Ganska positivt", "Varken positivt eller negativt", "Ganska negativt" och "Mycket negativt". Balansmättet visar andelen positiva bedömningar ("Mycket positivt" och "Ganska positivt") minus andelen negativa bedömningar ("Mycket negativt" och "Ganska negativt") bland dem med en åsikt. Värdet kan variera mellan +100 (alla är positiva) och -100 (alla är negativa).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1999–2024.

Svenskarnas bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av den inre marknaden är positiv (18 procent), och har blivit bättre sedan 2023. Går vi tillbaka till 2012 så har balansmättet förändrats från -19 till 18 på de dryga tio år som förflutit. Bedömningen av EU-medlemskapets konsekvens på brottsbekämpningen (19 procent) har de senaste 15 åren fluktuerat kraftigt och är 2024 det område där svenskarnas positiva bedömning har stärkts mest, med 10 procentenheter jämfört med förra året.

För svenskarna är den militära säkerheten den mest positiva aspekten av EU-medlemskapet (44 procent). EU:s påverkan på den militära säkerheten har sedan 2014 varit positivt skattad bland svenskarna. Det var detta år som Rysslands krig mot Ukraina inleddes. Tabell 5 visar att svenskarnas positiva bedömning av denna fråga har stigit med 28 procentenheter sedan 2015. Respondenternas syn på EU:s konsekvenser på den militära säkerheten är svårtolkad. Å ena sidan kan det handla om EU:s faktiska försvarsförmåga – ett politikområde där EU har svag kompetens. Å andra sidan kan det förstås som ett uttryck för EU:s fredsskapande och stabiliserande effekter genom europeisk integration sedan efterkrigstiden. Som tilllägg till bilden av svenskarnas goda konsekvensbedömning av EU:s militära säkerhet bör svenskarnas höga stöd för kommissionens Ukraina-politik belysas. I den senaste Standard Eurobarometer-undersökningen, från hösten 2024, uttrycker svenskarna högst stöd bland alla EU-länder för kommissionens samtliga stödåtgärder för Ukraina (Standard Eurobarometer 102).

Miljöpolitiken (23 procent) har sedan 2007 fått positiv bedömning bland svenskarna och har sedan 2017 legat över 20 procent. Miljöpolitiken är det område, näst efter den militära säkerheten, där svenskarna anser att EU-medlemskapet har mest positiva effekter. Förändringarna på övriga områden är begränsade, och vad gäller konsekvenserna för jordbruket så är det där ungefär lika många som bedömer dem som positiva respektive negativa.

Eurobarometerns tematiska vinterundersökning från 2025 redogör för hur svenskarna prioriterar olika politikområden som de anser att EU bör fokusera på för att stärka sin position i världen (Special Eurobarometer 103.1). I denna undersökning uttrycker svenskarna att EU:s värden, demokrati och mänskliga rättigheter är viktigast för EU (40 procent), trots en minskning med 10 procentenheter jämfört med året före. Klimatåtgärder är näst viktigast (38 procent, en minskning med 19 procentenheter). Det tredje mest prioriterade området är försvar och säkerhet (38 procent), med en ökning med 8 procentenheter. Dessa siffror indikerar att svenskarna i högre grad anser att EU bör ta ett större ansvar inom försvarspolitikens samtidigt som man fortfarande ser värdet i EU:s klimatarbete och försvaret av grundläggande värden.

13. Slutsatser – 2025 blir ett utmanande år för svensk EU-opinion

2024 års undersökning pekar inte på några stora förändringar i svensk EU-opinion. Svenskarna visar fortfarande ett historiskt högt stöd för EU och ett historiskt lågt motstånd, en alltmer positiv syn på euroanslutning samt en tveksamhet inför djupare europeisk integration. Vilka mönster som håller i sig, och vilka skiften vi kommer att få se framåt avgörs av den politiska utvecklingen i Sverige, i Europa och globalt. Vi urskiljer två områden där opinionen blir särskilt intressant att följa framöver.

För det första blev den omvärldsutveckling som följde efter 2024 års undersökning snabbt utmanande för centrala intressen hos svenska medborgare. USA:s republikanska administration som valdes i november 2024 har fortsatt på den konfrontativa linje mot EU i fråga om handelsrelationer och försvars- och säkerhetspolitik som inleddes 2016–2020 och under

valkampanjen 2024. Framför allt står det transatlantiska säkerhetssamarbetet under förändring och det såväl politiska som finansiella och militära stödet till Ukraina äventyras. Detta står i skarp kontrast till svenska medborgares intressen och den svenska regeringens hållning när det gäller stöd till Ukrainas krigsinsats och EU-närmande samt uppfattningen om Ryssland som säkerhetshot – inte bara mot Sverige utan också mot hela EU.

Mot denna bakgrund går EU och EU:s medlemsstater i skrivande stund i en mer självständig säkerhets- och försvarspolitisk riktning. Sveriges medlemskap i Nato blev en historisk brytpunkt för svensk utrikes- och försvarspolitik. Sverige blev Natomedlem i mars 2024 och redan inom loppet av ett år har trovärdigheten bakom denna allians på allvar ifrågasatts samtidigt som EU:s försvarspolitiska roll har börjat ta konkreta steg framåt. Svenskarnas starka stöd för EU:s politik gentemot Ukraina och Ryssland samt den alltmer utbredda åsikten att EU bör ta större ansvar för säkerhetsfrågor (såsom uttryckt i den senaste Eurobarometern) vittnar om att centrala svenska intressen beträffande säkerhet och EU-samarbetet har utmanats. EU går nu in i en process för att stärka sina försvars- och säkerhetsförmågor, vilket sannolikt kommer att sätta press på de något ambivalenta attityder som svenskarna uttrycker i denna undersökning beträffande till exempel samordning av utrikespolitik och utökad budget. Den händelseutveckling som utspelats under vintern 2024/2025 kommer sannolikt att bli vägledande för hur svensk opinion utvecklas under kommande år.

För det andra kommer svenskarnas åsikter om euron troligen att fortsätta att präglas av utvecklingen i svensk samhällsekonomi. Även om motståndet mot euron har minskat kraftigt de senaste åren är det idag fortfarande en övervikt för de som är negativa till att införa euro som valuta. Men därtill är en växande andel medborgare fortfarande osäker. Med ledning av de omfattande prövningar som EU idag står inför, liksom den pågående europeiska debatten om olika former av flexibel europeisk integration, kan frågan om euroanslutning åter komma att handla om huruvida Sverige vill tillhöra EU:s kärna. Det blir därmed intressant att se om den här utvecklingen av opinionen håller i sig och – oavsett om argumenten är ekonomiska eller politiska – om det i sin tur föranleder en ny eurodebatt i Sverige.

Referenser

Andersson, Ulrika och Weissenbilder, Marcus (2022) *Politiska skiljelinjer i stödet för EU*, Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps), 2022:12epa.

Berg, Linda (2015) *Svenskarna åter alltmer positiva till EU*, Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps), 2015:16epa.

Johansson, Markus och Lewander, Jakob (2024) *EU-opinionen i rörelse: svenskarna sneglar mot euron*, Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps), 2024:11epa.

Special Eurobarometer 103.1, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3492>

Standard Eurobarometer 102, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215>